

Tijekom e-Savjetovanja o Nacrtu prijedloga Zakona o zdravstvenoj zaštiti kojemu je bio rok 4. svibnja 2018. godine, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom uputila je sljedeće komentare i prijedloge izmjena i dopuna predloženih odredbi:

„Pravobraniteljica, sukladno članku 6., 7. i 8. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom („Narodne novine“, br. 107/07), dostavlja svoje prijedloge na Nacrt prijedloga Zakona o zdravstvenoj zaštiti (dalje: Zakon), kako slijedi:

Prijedlog dopune članka 5. Nacrta prijedloga Zakona:

Između stavka 1. i stavka 3. dodati članak 2., koji glasi:

„Svaka osoba s intelektualnim, osjetilnim, mentalnim i tjelesnim invaliditetom ima pravo na zdravstvenu zaštitu koja će joj biti pružena na njoj razumljiv i pristupačan način uvažavajući specifičnosti koje proizlaze iz njenog invaliditeta.“

Sadašnji članak 2. postaje članak 3. Zakona.

Obrazloženje:

Imajući u vidu pojedinu vrstu invaliditeta potrebno je da pružena zdravstvena zaštita bude razumljiva i prilagođena osobi s invaliditetom (primjerice, u slučaju davanja informacija o liječenju jednostavnije rečenice ukoliko je pacijent osoba s intelektualnim poteškoćama, pisanim putem ili na drugi odgovarajući način ukoliko je pacijent gluha osoba).

Individualni pristup osobi s invaliditetom, pristupačna zdravstvena zaštita u svezi članka 4. i članka 5. stavka 1. Nacrta prijedloga Zakona, predstavlja poštivanje temeljnih ljudskih prava u duhu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Prijedlog dopune članka 12. stavka 3. Nacrta prijedloga Zakona koji glasi:

(3) Sastav Savjeta za zdravlje treba osigurati sudjelovanje predstavnika lokalne samouprave, komora u zdravstvu, strukovnih udruženja, udruga za zaštitu prava pacijenata te sindikata i poslodavaca u zdravstvu u planiranju i evaluaciji zdravstvene zaštite na području jedinice područne (regionalne) samouprave „te predstavnika neprofitne organizacije (udruge osoba s invaliditetom) ukoliko ista djeluje na području jedinice područne (regionalne) samouprave, ovisno o temi rasprave“.

Obrazloženje:

Neprofitne organizacije (udruge) su specijalizirane organizacije koje se bave promicanjem i zaštitom prava osoba s pojedinim vrstama invaliditeta i kao takve temeljem vlastitih iskustava mogu dati potrebne podatke i informacije te time unaprijediti planirane akcije, strateške dokumente, mogu razmatrati pitanja od značaja za osobe s invaliditetom, predlagati mjere za promicanje prava i unaprjeđenje položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj te dati mišljenja za područja koja su važna za zaštitu prava i interesa.

Predlažemo da u Savjetu za zdravlje sudjeluje predstavnik udruge, ukoliko ista djeluje na području jedinice područne (regionalne) samouprave, ovisno o temi dnevnog reda i djelokrugu rada Udruge (primjerice, ako se raspravlja o mentalnom zdravlju, potrebno je konzultirati predstavnika udruge koje se bave zaštitom mentalno oboljelih, ukoliko se raspravlja o potrebama osoba s osjetilnim oštećenjima, potrebno je uključiti predstavnike udruga gluhih i slijepih) kako bi predstavnik svojim konkretnim iskustvom skrenuo pozornost na pitanja u kojima ta vrsta invaliditeta ima bitnu ulogu za uključivanje u zajednicu.

Prijedlog dopune članka 13. Nacrta prijedloga Zakona koji glasi:

Zdravstvena zaštita stanovništva u Republici Hrvatskoj provodi se po načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti, i cjelovitog pristupa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, specijaliziranog

pristupa u specijalističko-konzilijarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti te na načelima supsidijarnosti, funkcionalne integracije „i načela pristupačnosti, a po potrebi razumne prilagodbe“.

Obrazloženje:

Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom propisane su obveze države u pogledu osiguravanja načela pristupačnosti i razumne prilagodbe. Pristupačnost se ne odnose isključivo na pristup građevinama (primjerice, zdravstvenoj ustanovi), već obuhvaća pristupačnost zdravstvenoj zaštiti u najširem smislu, opisano u članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Odbor za prava osoba s invaliditetom, u Općem komentaru br.2 (2014) na članak 9. Konvencije pojasnio je razliku u obvezi države prilikom osiguravanja pristupačnosti i razumne prilagodbe. Naime, dužnost osiguranja razumne prilagodbe predstavlja *ex nunc* dužnost, što znači da se prilagodba primjenjuje individualno, od trenutka kada osobi s određenim oštećenjem bude potrebna u konkretnoj situaciji, odnosno kada ona postavi zahtjev za njenim osiguranjem. Drugim riječima, razumna prilagodba se odnosi na konkretnu osobu s invaliditetom u određenoj situaciji i predstavlja antidiskriminacijsku mjeru.

Međutim, Republika Hrvatska se ratificirajući Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom obvezala na provedbu načela pristupačnosti te se država potpisnica ne može pozivati na mjere štednje kao izgovor za izbjegavanje postupne realizacije pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Republika Hrvatska ima dužnost osigurati pristupačnost prije nego zaprimi pojedini zahtjev za uslugu.

Prijedlog novog članka iza sadašnjeg članka 20. Zakona, a ispred sadašnjeg članka 21. Zakona, koji postaje članak 22. Zakona.

Članak 21.

1) Osiguravanje pristupačnosti osobama s invaliditetom podrazumijeva izgradnju okruženja, prijevoza, informacija i komunikacija, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, kao i drugim uslugama i prostorima otvorenim i namijenjenim javnosti, kako u urbanim, tako i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi, kako bi osobama s invaliditetom osigurale život neovisan o tuđoj pomoći i potpuno sudjelovanje u svim područjima života, sve sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

2) Razumna prilagodba znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju neproporcionalno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Obrazloženje:

Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom (članak 9.) određen je opseg primjene načela pristupačnosti te je dužnost države istu provesti. Tek potpunim ispunjavanjem obveza iz članka 9. Konvencije može se govoriti u ispunjavanju načela sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti, i cjelovitog pristupa te o poštivanju temeljnog ljudskog prava na zdravlje sukladno članku 25. Konvencije.

Ostali dio obrazloženja identičan kao pod obrazloženjem dopune članka 13. Zakona.

Prijedlog dopune mjere 10. zdravstvene zaštite sadašnjeg članka 21. Nacrta prijedloga Zakona, koja glasi:

10. osiguravanje cjelovite zdravstvene zaštite žena, a posebno u vezi s planiranjem obitelji, trudnoćom, porođajem i majčinstvom, „*uvažavajući i osiguravajući dodatne potrebe zdravstvene zaštite u vezi s planiranjem obitelji, trudnoćom, porođajem i majčinstvom žena s invaliditetom.*“

Obrazloženje:

Sama potpora žena s invaliditetom bi trebala biti višedimenzionalna, od pristupačnih informacija u raznim formatima putem kojih bi se žena mogla upoznati sa svim izazovima trudnoće obzirom na vrstu i stupanj invaliditeta, informirati se o svim važnim pitanjima prije same trudnoće, za vrijeme trajanja,

te nakon poroda. S obzirom na invaliditet potrebno je uvažiti i neke dodatne potrebe koje proizlaze iz invaliditeta, posebice nakon poroda.

Prilikom pregleda i kontakata sa medicinskim osobljem žene s invaliditetom ne smiju imati osjećaj da ih medicinsko osoblje „drugačije gleda“ zbog invaliditeta, te upravo zato što imaju određeni invaliditet država je dužna omogućiti primjerenu podršku ženi s invaliditetom (primjerice, češći dolazak patronažne sestre u početku, razne usluge u zajednici koje pružaju podršku u skladu sa potrebama djeteta i sl.).

Prijedlog izmjene stavka 2. članka 27. Zakona, koji glasi:

Svaka poslovno sposobna osoba dužna je poduzimati akcije u cilju očuvanja i unapređenja svoga zdravlja i izbjegavati sve rizične čimbenike koji ugrožavaju život i zdravlje (uporaba droga, alkohola, duhanskih proizvoda, rizično spolno ponašanje i drugi medicinski priznati čimbenici).

Predlažemo brisati riječi: „poslovno sposobna“.

Obrazloženje:

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom propisuje načelo ravnopravnosti koji podrazumijeva ravnopravnost u pravima, ali i obvezama. S obzirom da osobe koje nisu lišene poslovne sposobnosti imaju dužnost u očuvanju i unapređenju svoga zdravlja te obvezu suzdržavati se od njegovog ugrožavanja, istu obvezu trebaju imati i osobe bez poslovne sposobnosti, uz osiguravanje primjerenih oblika podrške kako bi osobe lišene poslovne sposobnosti mogle razumjeti posljedice određenih rizičnih ponašanja te njihovog negativnog utjecaja na vlastito zdravlje.

Prijedlog izmjene čl. 47. st (1) toč. 4:

Predlažemo da **točka 4. glasi: poslovno sposoban za obavljanje poslova zdravstvene zaštite**

Obrazloženje:

Nema zakonske osnove da se osobi koja je lišena poslovne sposobnosti za poduzimanje radnji koje se ne odnose na obavljanje zdravstvene djelatnosti uskrati mogućnost obavljanje iste.

Prijedlog izmjene čl.67 st (1) toč. 3:

Predlažemo da točka 3 glasi: **izgubi poslovnu sposobnost u dijelu obavljanja poslova zdravstvene zaštite.**

Obrazloženje: sukladno obrazloženju čl. 47 st. (1) toč. 4

Prijedlog dopune članka 103:

Predlažemo u čl. 103 st. (2) iza riječi predškolske djece dodati „ zdravstvene zaštite školske djece“...

Prijedlog dopune članka 111:

Predlažemo dopunu članka 111 na način da se iza riječi “postelja“, umjesto točke stavi zarez i doda: „ i/ili mobilnih timova“.

Obrazloženje:

Smatramo da se predloženom dopunom omogućava pružanje palijativne skrbi od strane ustanove za palijativnu skrb putem mobilnih timova u domu korisnika palijativne skrbi.“